

NOTA DE LA REDACCIÓ

Sr. Director de «D'Art»
Departament d'Hist. de l'Art
Facultat de Geografia i Història
Universitat de Barcelona
CIUTAT

Distingit senyor:

L'escric per a fer-li una precisió a la nota núm. 3 de l'article publicat pel senyor S. Alcolea al núm. 10 de la revista. Allà se m'atribueix l'error de considerar «enderrocada a partir del 1894» l'església de les Carmelitanes del carrer de l'Hospital de Barcelona. Aquesta afirmació aparegué al meu volum de la *Història de l'Art Català* d'Edicions 62 de Barcelona, titulat *Del Neoclassicisme a la Restauració* (p. 56).

Suposant que aquesta dada sigui errònia, no és a una obra de síntesi com la meua a la que cal atribuir-ne la paternitat. La data en qüestió apareix en la monografia més recent publicada sobre l'arquitecte de l'esmentada església —Antoni Celles (o Cellers) Azcona—, la continguda al capítol II del llibre de J. BASSEGODA NONELL, *El Templo Romano de Barcelona* (Real Academia de Bellas Artes de San Jorge, Barcelona 1974, p. 67), obra que jo esmento al meu volum, a la nota 60, i que S. Alcolea sembla desconèixer.

El Sr. Alcolea es basa, per a contradir-me, en un llibre d'A. PAULÍ MELENDEZ —no Menéndez com diu ell—, de la lectura del qual es desprèn que les monges varen vendre l'esmentada església a un particular el 1877. Paulí, però, no precisa que l'enderrocament posterior de l'edifici es produís el mateix any, com Alcolea pretén.

No vull entrar, però, en discussions bizantines i que veritablement enriqueixen ben poc la nostra historiografia artística. Fins i tot és possible que el Sr. Alcolea tingui raó i que el Sr. Bassegoda no la tingui. En allò que no té raó el Sr. Alcolea és a anomenar el convent en qüestió de les «Carmelites Descalces», ja que aquestes no tenien altre convent a Barcelona que el de la Puríssima Concepció i Santa Teresa de Jesús, ubicat al carrer de la Canuda, mentre que les monges a què ens estem referint, les del convent de l'Encarnació del carrer de l'Hospital, eren de l'orde de les Carmelitanes de l'Antiga Observança, vulgarment anomenades Calçades.

Així li ho comunico per si estima que cal fer les oportunes rectificacions.

Molt cordialment el saluda

FRANCESC FONTBONA DE VALLESCAR

RESPOSTA A F. FONTBONA

Creiem que amb el fet present s'inaugura un bon costum a la revista del nostre Departament, que prou voldríem que fos imitat en altres publicacions, tant si són periòdiques com si no ho són, en el cas que aquestes tinguessin més d'una edició. Pensem que no hi ha cap obra humana perfecta i que una distracció, una errada, una interpretació tendenciosa, àdhuc feta d'una manera involuntària, sempre són possibles, i cal admetre-les com a lògiques i naturals. En el nostre text, l'observació que hi fèiem era a nivell d'una opinió que ens sembla fonamentada; oferíem una dada que en aquell moment consideràvem que no coneixia l'autor de l'obra de referència. Com és lògic, és molt lliure d'acceptar-la o de rebutjar-la, però seguim pensant que d'una lectura atenta del llibre d'A. Paulí, se'n dedueix que és més lògica la data de l'enderroc el 1877 que no pas el 1894. Suposa que no conec el llibre que J. Bassegoda Nonell dedicà al temple romà de Barcelona, i potser el meu error de parlar d'aquell convent com si fos de Carmelites Descalces està en admetre, sense comprovar-ho, el que es diu en l'epígraf del gravat inclòs a la pàgina 69 de l'esmentada publicació, i qui sap si el mateix Bassegoda quedà influït pel fet que als «Quarterons» de M. Garriga i Roca, també se l'anomena igual. En canvi, a la pàgina 67 se'l considera, correctament, de Carmelites Calçades.

SANTIAGO ALCOLEA